

STANOWISKO
Związku Powiatów Polskich
Warszawa, 22 czerwca 2012 r.

w sprawie planowanej reformy sieci sądów rejonowych

Związek Powiatów Polskich negatywnie ocenia opublikowany 6 czerwca 2012 roku projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych oraz ustalenia siedzib i obszarów właściwości sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych.

Oceniamy, że przedłożony projekt w dłuższej perspektywie czasu:

- 1) spowoduje pogorszenie dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Jak wynika z uzasadnienia projektu wprowadzane zmiany nie mają w żaden sposób wpłynąć na dostęp obywateli do wymiaru sprawiedliwości. Wynika to z założenia, że objęte reformą sądy rejonowe zostaną zastąpione wydziałami zamiejscowymi - w dokładnie takiej samej liczbie i rodzaju, jak funkcjonowały do tej pory w samodzielnym sądzie. Przy zachowaniu tej zasady, z punktu widzenia społeczeństwa, wszystkie sprawy sądowe będą załatwiane w tym samym miejscu, co do tej pory. Sytuację taką uznajemy jednak za przejściową.

Wyraźnie wskazanym celem reformy jest uzyskanie bardziej równomiernego obciążenia pracą kadry orzeczniczej. Samo połączenie kilku sądów o niskim wpływie spraw nie pozwala na osiągnięcie tego celu; będzie to możliwe dopiero wówczas, gdy wraz z naturalnym zwalnianiem etatów sędziowskich nie będą one obsadzone, ale przenoszone jako wakaty do sądów o większym obciążeniu wpływem spraw. Będzie to w perspektywie najbliższych lat prowadziło do spadku liczby etatów w sądach, które w ramach reformy przejmą obszar właściwości znoszonych sądów rejonowych. Z czasem doprowadzi to nieuchronnie do konieczności likwidacji wydziałów zamiejscowych o tyle prostszej, że wymagającej wydania jedynie zarządzenia, a nie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

- 2) stanowi poważne uszczuplenie potencjału instytucjonalnego powiatów, w których znajdują się znoszone sądy rejonowe.

Powiat w ramach reformy 1998 roku został pomyślany jako obszar zarządzania całością spraw publicznych o charakterze lokalnym – wyposażony tym samym w określone instytucje – takie jak sąd, prokuratura, urząd skarbowy itd. Likwidacja części tych instytucji powoduje realną deprecjację poszczególnych powiatów. Przekształcenie samodzielnego sądu w wydziały zamiejscowe sąsiedniego sądu stwarza wrażenie

podległości sąsiedniemu ośrodkowi miejskiemu. W dłuższej perspektywie czasu może to stworzyć zagrożenie dla istnienia powiatów.

Warto w tym miejscu wskazać, że w piśmie z dnia 7 lutego 2012 roku zaproponowany został sposób przeciwdziałania poczuciu deprecjacji lokalnych wspólnot. Zgodnie z art. 18b ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku – Prawo o ustroju sądów powszechnych poza siedzibą sądu rejonowego mogą być tworzone wyłącznie wydziały zamiejscowe. Proponowana reforma oznacza zatem w praktyce utworzenie w jednej lokalizacji kilku odrębnych wydziałów zamiejscowych. Zaproponowaliśmy wprowadzenie zasady, że wydziały zamiejscowe sądu rejonowego zlokalizowane w danym miejscu będą nosiły własną zbiorczą nazwę, np. sąd powiatowy w ... wydziały zamiejscowe sądu rejonowego w Nie stoi to w sprzeczności z kierunkiem zmian dokonywanych obecnie przez Ministerstwo Sprawiedliwości, a polegających na zniesieniu określenia mianem sądu wewnętrznych komórek organizacyjnych (np. sąd rodzinny, sąd grodzki). W tych bowiem przypadkach „sądy” stanowiły jednorodne komórki organizacyjne wydzielane zgodnie z kryterium przedmiotowym; w przedłożonej propozycji miano sądu powiatowego dotyczyłoby kilku komórek organizacyjnych wydzielonych według kryterium terytorialnego.

Niestety do dnia dzisiejszego nie otrzymaliśmy rzetelnej odpowiedzi na tą propozycję. Wobec powyższego Związek Powiatów Polskich opowiada się przeciwko zaproponowanej reformie struktury terytorialnej sądów rejonowych.

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich

Marek Tramś

